

Сословський В.Г.

*к.е.н., доцент, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ
«Університет банківської справи»*

Косовський І.О.

аспірант ДВНЗ «Університет банківської справи»

КАУЗАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ВИНИКНЕННЯ КРИПТОВАЛЮТ

З 2009 року розпочався активний розвиток нового засобу розрахунків - криптовалют, що пов'язаний з початком емісії та використанням Bitcoin. Використання цієї платіжної системи, запропонованої Сатоші Накомото [1], викликало інтерес управлінців-регуляторів, практиків-підприємців та дослідників. Оскільки організація нових систем має передумови виникнення та наслідки функціонування, актуальним питанням для світової фінансової системи залишається каузальність виникнення криптовалют.

Розвиток та поширення фінансової новації серед спільноти можна охарактеризувати формуванням ринку криптовалют, інвестуванням у його розвиток значних коштів, постійному збільшенні користувачів цих систем та поєднанням віртуальних інформаційних потоків з реальною економікою.

Значення використання криптовалют у якості засобу розрахунків серед фізичних та юридичних осіб наразі важко переоцінити, тоді як його недооцінка може коштувати бізнесу фінансовим організаціям та втрати певного впливу регуляторам. Популярність цього засобу розрахунків зростає, а основною причиною слугують якісні відмінності від існуючих систем фіксації передачі вартості та нові можливості, які виникають для спільноти користувачів щодо управління власними коштами.

Виникнення нових систем здійснення платежів породжує зміни у процесах обміну вартістю, що впливає на функціонування господарюючих суб'єктів, стосується соціально-економічного розвитку держав та світу в цілому. Ці зміни призводять до трансформації фінансових систем, а саме, слугують якісному перетворенню суб'єктів цих систем та відносин між ними у новий, відносно існуючого, стан.

Таких трансформацій зазнавали системи при використанні бартерних відносин, при започаткуванні карбування монет, при випуску паперових грошей, забезпечених золотом та при переході до фіатних грошей, заснованих на довірі. Значні зміни відбулись, коли мережа інтернет стала основним каналом передачі інформації та цінності.

Існування кожної з систем в історії людства супроводжувався різними

явищами: особливостями становлення, труднощами функціонування, проблемами розвитку та причинами їх занепаду (тобто зміни наступним етапом). Ці явища відображають (пояснюють) каузальність, тобто обумовленість трансформації товарно-грошових відносин.

Виникнення, становлення та зміна сформованих товарно-грошових відносин супроводжується наявністю певних складових елементів. Серед них вважаємо за потрібне відзначити три основні: необхідність, можливість розвитку та керованість функціонування.

«Каузальність об'єднує весь ряд окремих значень, з яких складається обумовленість» [2] трансформацій економічних явищ та процесів. Становлення та розвиток товарно-грошових відносин впродовж історії людства мав передумови, супроводжувався необхідністю змін та обмежувався рівнем розвитку технологій. Водночас запровадження нових засобів розрахунку відкривало перед суб'єктами обміну вартістю нові можливості. Ці можливості полягали в упорядкуванні (ніби стандартизації) обмінних операцій при започаткуванні карбування монет, у більш зручному здійсненні торговельних операцій та транспортуванні грошей при випуску паперових векселів, більш швидшому здійсненні розрахунків при використанні банківських карток. Проте кожен з різновидів розрахунків має не лише переваги використання щодо попереднього, а й недоліки відносно наступного. Саме тому, доцільно стверджувати, що розвиток засобів розрахунку продовжується, а використання банківських карток та централізованих платіжних систем є лише черговим етапом історії людства.

Розвиток електронного обігу цінності, або “велику епоху електронних грошей” [3], було започатковано у 1971 році. Створення та розповсюдження мережі Інтернет, а також розвиток криптографічних методів захисту створили підґрунтя (або передумову) технічного характеру щодо випуску та використання нового виду грошей – криптовалюти. Каузальність виникнення криптовалюти полягає й у тому, що існуюча система розрахунків, заснована на довірі до емітента та/або правління держави, не здатна гарантувати стабільність цін та надійність валюти як засобу збереження вартості у часі. Ці фактори слугують можливістю та необхідністю розвитку товарно-грошових відносин.

Третій складовий елемент трансформації товарно-грошових відносин – керованість функціонування. У випадку децентралізації випуску та обліку розрахункової одиниці визначений елемент реалізується за рахунок рівноправних учасників системи розрахунків. Ця особливість відрізняє криптовалюту від попередніх засобів розрахунку, у яких центральний орган номінально виконував роль «контролера якості» (монет, банкнот тощо), а фактично виступав чинником кризових явищ та процесів в економіці.

Відтак, каузальна концепція розвитку засобів розрахунків загалом, та криптовалют зокрема, передбачає видозміну існуючої в певний час системи обміну вартістю. Видозміна відбувається з урахуванням трьох основних складових елементів: необхідності, можливості розвитку та керованості функціонування системи. Каузальність полягає не лише в причинах виникнення нового засобу розрахунку - криптовалют, а й у наслідках його впровадження для національної та світової економіки.

Література

1. Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System [Електронний ресурс] / Satoshi Nakamoto – Режим доступу до ресурсу: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>.
2. Баклагова Ю. В. К вопросу о каузальности и каузативности в системе языка [Електронний ресурс] / Юлия Викторовна Баклагова // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 2: Филология и искусствоведение. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <http://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-kauzalnosti-i-kauzativnosti-v-sisteme-yazyka>.
3. Магия денег. История, философия, жизнь: монография / В.В. Ильин. - К.: УБД НБУ, 2011. - 590 с.